

BİR KAMU DİPLOMASİSİ AKTÖRÜ OLARAK CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

Osman Murat ÇETİN
Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
osmanmuratcetin@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8294-5053>

<i>Atf</i>	Çetin, O. M. (2022). BİR KAMU DİPLOMASİSİ AKTÖRÜ OLARAK CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI. İletişim Çalışmaları Dergisi, 8 (2), 233-255
------------	--

Geliş tarihi / Received: 08.04.2022

Kabul tarihi / Accepted: 13.05.2022

DOI: 10.17932/IAU.ICD.2015.006/icd_v08i2005

ÖZ

Son yıllarda uyguladığı politika ile bölgesinde önemli bir aktör haline gelen Türkiye, küresel sistemde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle 2000 yılından itibaren bölgesinde etkin bir güç haline gelen Türkiye, tarihi, kültürü, ekonomisi, insani yardımları ve siyasi iletişimin tüm unsurlarıyla tarihini doğru bir şekilde anlatmak için birçok kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir. 2017’de yapılan Anayasa değişikliği ile Türkiye’ye özgü başkanlık sistemi olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kabul edilmesi ve sistemin 2018 seçimleriyle tam olarak yürürlüğe girmesi ile birlikte 24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı kurulmuş, Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmalarının takibi ve koordinasyonu görevi Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’na tevdi edilmiş, bu kapsamda başkanlık içerisinde Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu çalışmada Cumhurbaşkanı Hükümet Sistemi ile kurulan Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının (CİB) 2019 ve 2020 yılları içerisinde kamu diplomasisi alanında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin açıklanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İletişim Stratejisi, Kamu Diplomasisi, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı.*

PRESIDENCY OF THE REPUBLIC OF TURKEY DIRECTORATE OF COMMUNICATIONS AS AN ACTOR OF PUBLIC DIPLOMACY

ABSTRACT

Turkey, which has become an important actor primarily in its own region with the policy it has implemented in recent years, is gaining more and more importance in the global system with each passing day. Turkey, which has become an effective power in its region especially since 2000, carries out many public diplomacy activities in order to accurately tell its story with its history, culture, and economy, humanitarian aid, on the basis of the international community and with a holistic communication strategy by using all the elements of political communication. With the Constitutional amendment made in 2017, the Presidential Government System, which is the presidential system specific to Turkey, was accepted and the system came into full effect with the 2018 elections, with the Presidential Decree No.14, the task of monitoring and coordinating Turkey's public diplomacy activities was entrusted to the Directorate of Communications, and within this scope the Directorate of Communications established within the Presidency. In this study, it is aimed to reveal the activities of the Directorate of Communications, which was established with the Presidential Government System, in the field of public diplomacy in 2019 and 2020 with content analysis. For the determined purpose, after explaining the purpose of the study in the first parts of the study, the concepts of "diplomacy" and "public diplomacy" will be explained. In the third part, the functioning of public diplomacy, which has gained great importance all over the world and is increasing in importance, in Turkey will be discussed, and the activities carried out by the Directorate of Communications will be grouped and examined according to their fields. In this study, which is designed as a qualitative research, descriptive method will be used. Due to the use of literature review method, the research has some limitations as in every research. In the research, the public diplomacy activities carried out by the Directorate of Communications will be examined through open sources. Activities carried out in the field of public diplomacy, which are not visible or sensitive to the institution and are not written in the report, will be out of the scope of the study.

Keywords: *Communication Strategy, Public Diplomacy, Presidency of the Republic of Turkey Directorate of Communications.*

GİRİŞ

Kamu Diplomasisi, son dönemlerde çokça duyulan bir kavram olmakla birlik-

te ülkeler açısında da giderek önemi artan ve uygulama alanları çeşitlenen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle yirmi birinci yüzyılda dünyada yaşanan hızlı değişim ve küresel sistemde artan uluslararası etkileşim, ülkelerin giderek daha fazla çok taraflı ilişkiler kurmasına sebep olmuştur. Bu ilişkilerin artmasıyla etkileşim süreci daha belirgin hale gelmiş hem kavramsal hem de uygulama tekniklerini değiştirerek diplomasiye yeni bir boyut kazandırmıştır. Diplomasi kavramında yaşanan bu değişim kavramın klasik anlamından daha farklı ve geniş bir çerçevede algılanmasını sağlamış, bununla birlikte diplomasi ile bağlantılı yeni kavramların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Diplomasi içerisinde ortaya çıkan alt kavramlardan biri de kamu diplomasisi kavramıdır. Bu kavram 1965 yılında ilk kez Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. (Yıldırım, 2015:1) Joseph Nye'nin (2004:129) yumuşak güç perspektifinden etkilenen kamu diplomasisi kavramı, geleneksel olarak hükümetten hükümete yapılan diplomasiden farklılaşarak, iki yönlü angajmana dayalı ilişkisel bir yaklaşımı vurgulayan hükümetten vatandaşa bir bakış açısına dönüşmektedir (Golan, 2013: 1251).

Dolayısıyla kamu diplomasisi, bir hükümetin yabancı meslektaşları, sivil toplum kuruluşları ve genel olarak halkla yürüttüğü çok çeşitli faaliyetleri ve etkileşimleri kapsamaktadır. Geleneksel diplomasinin ötesine geçer ve genel halka uzanır. Kamu diplomasisi, ülkenin genel algılarının yönetilmesinin yanı sıra kilit kişi ve kuruluşlarla kalıcı ilişkiler geliştirmeyi gerektirir (Simonin, 2008:25).

Günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte güç arayışı her zamankinden daha önemli bir hale gelmiştir. Özellikle internet mesafeler arasında köprü kurarak vatandaşları dünyanın uzak köşelerindeki olaylardan haberdar olmalarını sağladı. Bunun sonucunda kamu diplomasisinin geleneksel diplomasi anlamının ötesine geçerek çok daha kapsamlı ve geniş bir anlam ifade etmesine ve klasik diplomasiden daha geniş bir uygulama alanı bulmasına zemin hazırlamıştır (Akova & Kantar, 2021:344). Uluslararası arenada tanınmak isteyen herhangi bir devlet, iletişim teknolojileri sayesinde tüm dünya vatandaşları ile rahatlıkla ilişki kurabilmektedir. Bu gelişmeler klasik diplomasinin değişerek güncellenmiş bir kamu diplomasisi yaklaşımını ülkeler için zorunlu kılmaktadır (Golan, 2013: 1251).

Dış politikanın vazgeçilmez bir unsuru haline gelen kamu diplomasisi ülkemiz açısında da her geçen gün önem kazanmaktadır. Son dönemlerde aktif bir şekilde kullanılan bu alan ülkemiz için kuşkusuz birçok fayda sağlamaktadır. Özellikle 2000'den itibaren bölgesinde etkin bir güç haline gelen ve dış politika süreçlerinde tarafsızlık, bağımsızlık ve barışçıl ilkeleri benimseyen (Akova & Kantar,

2021:343) Türkiye, hikâyesini tarihiyle, kültürüyle, ekonomisiyle, insani yardımlarıyla, siyasal iletişimin bütün unsurlarını kullanarak uluslararası toplum zemininde ve bütünlüklü bir iletişim stratejisiyle doğru bir şekilde anlatmak amacıyla birçok kamu diplomasisi faaliyeti gerçekleştirmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile devletin iletişim stratejisi kapsamında söylem birliğini tesis etmek amacıyla İletişim Başkanlığı ihdas edilmiş ve kamu diplomasisi faaliyetleri bu çatı altında sürdürülmeye başlanmıştır. Başkanlık, Türkiye'nin gerçek hikayesini iletişimin tüm olanaklarından ve kamu diplomasisinin en etkili araç ve yöntemlerinden faydalanarak yabancı kamuoylarına doğru, etkin ve özgün şekilde anlatmak görevini üstlenmiştir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında müstakil olarak faaliyet gösteren tüm kamu kurum ve kuruluşlarını bir araya getirerek etkin, sonuç odaklı ve planlı bir kamu diplomasisinin yürütülmesi ve koordinasyonunun sağlanması amaçlanmaktadır.

Son dönemlerde giderek etkinliğini arttıran ve gerek ulusal medyada gerekse de uluslararası medyada görünürlüğü artan ve ülkemizin dünya kamuoyu nezdinde saygın bir konum kazanmasına katkıda bulunmak amacıyla faaliyette bulunan Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 2019-2020 yılları içerisinde yürüttüğü ve/veya koordine ettiği kamu diplomasisi faaliyetleri ortaya konularak değerlendirilmeye ve analiz edilmeye çalışılacaktır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Diplomasi Nedir?

Sosyal bilimlerde alanında herhangi bir kavramın tek bir tanımını yapmak oldukça zordur. Genel olarak incelenen kavramların arka planları araştırıldığında döneme ve zamana göre değişen pek çok farklı tanımla karşılaşmaktadır. Bu sebeple bir kavramın tanımı yapılırken öncelikle kavramın tarihsel arka planına bakmak, hangi kavramın hangi zamanda ve ne amaçla kullanıldığının izini sürmek, kavramın anlamlandırılması açısından önem teşkil etmektedir. Bu sebeple kamu diplomasisi kavramı incelenirken onunla tarihsel süreçte bağlantılı olan diplomasi kavramının öncelikle incelenmesi, kavramın daha iyi anlaşılmasına ve açıklanmasına fayda sağlayacaktır.

Köklü bir geçmişe sahip olan diplomasinin ortaya çıkışı, tarihi açıdan insan toplulukları arasında örgütlenmenin görülmeye başlandığı ve bu örgütlerin aralarında gerçekleşen ilk ilişkilere kadar götürülmektedir (Daban, 2017:23). Uluslararası

alandaki toplulukların birbirleriyle ilişki kurması, geliştirmesi ve bu ilişkiler neticesinde uygulanma süreçlerini içeren diplomasi, bu topluluklar arasında gerçekleşen ilişkilerdeki dönüşüme paralel olarak zaman içerisinde kavramsal olarak bir değişim ve dönüşüm geçirmiştir.

Kavramın etimolojik kökeni eski Yunan’da kullanılan, resmî belgelerin katlanmış biçimini ifade eden “Diploma” sözcüğüne dayanmaktadır. Bu sözcük “ikiye katlamak” anlamına gelen “*diplo*” ve “*nesne*” anlamına gelen “*ma*” son ekinden oluşan eski yunanca bir kelimedenden türetilmiştir. Zaman içerisinde farklı anlamlara evrilen kelime, ilk başlarda hükümdarlar veya prensler tarafından hamiline ayrıcalık veren belge anlamı taşımakta iken, daha sonra uluslararası ilişkilerle özdeşleştirilmiştir. On sekizinci yüzyıla gelindiğinde ise Fransızca “*diplomate*” terimi, bir devlet adına müzakere etmeye yetkili bir kişiyi ifade etmeye başlamıştır (URL-1).

Halk arasında daha çok “dış politika”, “siyaset” veya “uluslararası politika” ile eş anlamda kullanılan kavram, Türk Dil Kurumu sözlüğünde sırasıyla “*uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü; yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı; bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği; bu görevlilerin oluşturduğu topluluk, bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik*” olmak üzere 5 farklı şekilde tanımlanmaktadır. Bu tanımlara bakıldığında diplomasiğin antlaşmalar bütününden temsil etme işine, diplomatlarca icra edilen meslekten beceriye kadar birbirinden farklı birçok farklı tanımı içerisinde barındırdığı görülmektedir.

Uluslararası ilişkiler bağlamında Morgenthau (1946:1046) diplomasiyi “*ulusal çıkarların barışçıl yollarla korunması*” olarak tanımlarken, Quincy Wright (Wright, 1959:55) diplomasiyi “*herhangi bir müzakere veya işlemde incelik, kurnazlık ve becerinin kullanılması, uluslararası ilişkilerde kullanılan daha özel bir anlamda ise savaşın mümkün olduğu bir siyaset sistemi içinde minimum maliyetle maksimum grup hedeflerine ulaşmak için müzakere sanatı*” olarak, Sancar (2012:11) diplomasiyi “*bir hükümetin belli konulardaki kanı ve görüşlerini doğrudan doğruya diğer devletlerin karar vericilerine iletmesi süreci*” Ceyhan (2018:66) ise diplomasiyi “*devletlerin, uluslararası alanda yer alan aktörlerin ve bunların temsilcilerinin tekil ve ortak çıkarlarının belirlenmesi aşamasında, her bir devlet ve aktörün davranış ve tutumlarını, resmi yazışmalar, özel konuşmalar, görüş alışverişleri, lobicilik faaliyetleri, ziyaretler, tehdit ve benzeri yollar kullanarak, tercüme etmek, koordine etmek ve güvenli hale getirmek olarak karşımıza çıkmaktadır*” şeklinde tanımlamaktadır.

Yukarıdaki tanımlarda da ifade edildiği üzere diplomasi, uluslararası ilişkilerin müzakereler yoluyla yönetimi veya bu müzakerelerin ayarlanma ve yönetilme süreci anlamına gelmektedir. Diplomasi, bir ulusun ulusal çıkarlarının hedefle-

rini güvence altına almaya çalıştığı temel bir araçtır. Birçok tanımda ortak olarak yer alan pazarlık süreci ve müzakere kelimeleri etrafında tanımlanan diplomasi, devletler ve diğer aktörler arasındaki ilişkilerin yönetimi ile ilgilidir (Karaağaç,2019:690). Görüşme sanatı olarak da adlandırılan (Acar, 2006:436) diplomasinin amacını Giddens, dış politikaya ilişkin konularda meydana gelen problemlerin müzakere, pazarlık ve barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşturulmasının sağlanması olarak ifade etmektedir (Giddens, 2005:15-18).

En geniş anlamıyla diplomasi, uluslararası ilişkilerin barışçıl yollarla yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım diplomasiyi geleneksel diplomasinin sadece devletler özelinde yapılan bir müzakere veya iletişim süreci dışına çıkararak devlet dışı aktörler tarafından da gerçekleştirilen ilişkileri içine alarak diplomasiyi daha geniş bir tanım yelpazesi içerisine sokmaktadır.

Özellikle yirminci yüzyılda uluslararası politika alanında meydana gelen değişimler ve küreselleşme ile iletişim teknolojisinde gerçekleşen ilerlemede, devletlerin dış politika uygulama alanı olan diplomasi anlayışında da bir dönüşüm gerçekleşmiş, geleneksel diplomasi anlayışı değişerek evrilmiştir. Devlet eliyle hareket eden görevlilerce yürütülen diplomasi faaliyetlerini tanımlamada kullanılan geleneksel diplomasi anlayışı yerini modern diplomasi anlayışına bırakmıştır. Diplomasi bugün sadece diplomat olarak ifade edilen belli bir meslek grubu eliyle yürütülen faaliyetleri ifade etmemekte, bunun ötesinde bir kavramı ifade etmektedir (Yağmurlu, 2007:11). Bu kavramsal dönüşümde küreselleşme ile post-modern yaklaşımların da etkisi mevcuttur (Akova & Kantar, 2021:347).

Kısaca modern diplomasi anlayışı ile diplomasi, devletlerarası ilişkilerin ve uygulamaların yanı sıra küresel iklim değişikliği ile mücadele, göç ve mülteci sorunu, sağlık vs. gibi küresel alanda yer alan birçok yeni konuyu içine alan çok paydaşlı bir hale gelmiştir (Varol, 2020:10). Modern diplomasi ile uluslararası siyasal sistem içerisinde yer alan aktörler artmış ve çeşitlenmiştir. Kısaca diplomasi tanımı günümüzde, uluslararası konferansları, zirve toplantılarını, parlamenter diplomasiyi, ulus üstü ve ulus altı varlıkların uluslararası faaliyetlerini, hükümet dışı unsurlar tarafından yapılan resmi olmayan diplomasiyi kapsayacak şekilde genişlemiş, diplomasi anlayışı bir tür niteliksel ve niceliksel değişim geçirmiştir. Diplomasi alanındaki gelişmeler, kamu diplomasisi adı verilen yeni bir diplomasi türünü de beraberinde getirmiştir.

Kamu Diplomasisi Nedir?

Dünyada özellikle 1990'lardan itibaren dijital teknolojilerdeki ilerleme ile birlikte iletişim teknolojilerinde ortaya çıkan gelişmeler ve küreselleşme, insanları

ayırان sınırları ortadan kaldırması neticesinde diplomasinin yapısında da değişime sebep olmuştur. Bu değişim ülkeleri güçleri ve imkânları dâhilinde, diğer ülke halklarıyla daha fazla iletişim kurma, onlara dokunma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Böylece içinde bulunduğumuz yüzyıl ile daha farklı bir öneme kavuşan kamu diplomasisi uluslararası alanda artan entegrasyon ile en önemli iletişim araçlarından biri olarak kullanılmaya başlanmış, gelişmiş ülkeler bu alanda bir nevi rekabet içerisine girmişlerdir. Yaşanan her gelişmenin anında yayılması ve kişilerin bundan anlık olarak haberdar olabilmesi, diplomasi alanında yaşanan değişimin temel gerekçeleri arasında yer almaktadır (Çevik & Şahin, 2015:3). Kısaca kamuoyları bu değişimler neticesinde diplomasi alanında daha fazla önem kazanmış ve bu alanda daha fazla yer almaya başlamıştır (Yağmurlu, 2019:136). Devletler ve ülkeler için devletlerarası ilişkilerin tek başına yeterli olmadığı, diğer ülke kamuoylarını etkilemenin uluslararası ilişkiler alanında etkin olmak isteyen ülkeler açısından önemli olduğu bir dönem başlamıştır.

“Kamu diplomasisi” teriminin akademik yazında ilk defa kullanımı 1965 yılında Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu dekanı Edmund Gullion tarafından olsa da Avrupa kıtasında ilk kamu diplomasisi örneklerini on yedinci yüzyıla kadar götürmek mümkündür (Cull, 2016:1). Yaklaşık yarım yüzyıllık bir geçmişi olan terim, Edmund Gullion tarafından “dış politikaların oluşumu ve yürütülmesi üzerindeki kamusal tutumların etkisini tanımlamak” amacıyla kullanılmıştır. Gullion’un geleneksel diplomasinin ötesinde uluslararası ilişkilerin boyutlarını kapsayan kamu diplomasisi terimini Edward R. Morrow Kamu Diplomasisi Merkezi’nin broşüründe şu şekilde özetlemiştir (URL-2).

“Kamu diplomasisi... dış politikaların oluşumu ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkisiyle ilgilenir. Geleneksel diplomasinin ötesinde uluslararası ilişkilerin boyutlarını; devletlerin diğer ülkelerde kamuoyu oluşturmasını; özel grupların ve devletlerin diğer devletlerle olan ilgi alanlarının etkileşimini; dış ilişkilerin raporlanması ve bunların politika üzerindeki etkisini; diplomatlar ve yabancı muhabir arasındaki iletişimi ve kültürlerarası iletişim sürecini kapsar.”

Literatürde birçok farklı şekilde tanımlanan kamu diplomasisi kavramı genel olarak bir *hükümetin dış politika yürütme ve yabancı bir ülkenin nüfusuyla doğrudan erişim ve iletişim yoluyla ulusal çıkarları teşvik etme çabalarını tanımlamak* için kullanılan bir terimdir (Nakamura & Weed, 2009: 2). Bazı yazarlar tarafından kamuoyu diplomasisi (Zamaorano, 2016: 168) olarak da ifade edilen kamu diplomasisi kavramı Türk dil kurumu sözlüğünde *“Bir ulusun düşüncelerini, hedeflerini, ideallerini, güncel politikalarını, kurumlarını ve kültürünü yabancı ülkelerin kamuoylarına anlatma amacıyla uygulanan politika”* olarak tanımlanmaktadır.

Yağmurlu (2019:1367) ise küreselleşmeyle birlikte önemi artan bir kavram ola-

rak ifade ettiği kamu diplomasisini “*bir milletin uluslararası arenada kendi ulusunun düşüncelerini, ideallerini, kurumlarını, değerlerini ve kültürünü anlatarak kültürlerarası etkileşim kurma ve kendi ulusal saygınlığını arttırma çabaları*” olarak tanımlamaktadır.

Karadağ (2016:1) ise bir dış politika tekniği olarak ele aldığı kamu diplomasisini “*yüzyıllardır yeryüzünde yaşayan topluluklar arasında icra edilmiş uygulamaların kavram olarak ifade edilmesi*” olarak tanımlayarak kavramın uygulamalarını geçmiş yüzyıllara kadar taşımakta, kavramın amacını ise hedef ülkelerin ve kamuoylarının karar alıcılarının tercihlerini etkilemek ve biçimlendirmek olduğunu belirtmektedir.

Kavramın modern anlamda kullanımı, kamu diplomasisinin gelişimini ve pratiğini önemli ölçüde etkileyen ve şekillendiren Soğuk Savaş dönemine kadar uzanmaktadır. Alan yazında kamu diplomasisi faaliyetleri tarihsel olarak sembolik yapıların değişimlerinin döneme damgasını vurduğu uluslararası siyasi iklimdeki değişikliklerle bağlantılı olan 3 farklı döneme ayrılmaktadır. İlk dönem, Amerikan ve Batı değerlerinin ve normlarının Doğu Avrupa’ya yoğun bir şekilde yayıldığı ve Demir Perde’nin arkasında yaşayan insanları ikna etmek için bir dizi yöntemin ve tek yönlü iletişimin kullanıldığı soğuk savaş dönemidir (Szondi, 2008:3). Bu dönemi Fitzpatrick kamu diplomasisi “antipropaganda aşaması” olarak ifade etmektedir (Fitzpatrick,2010:38). Diğer dönem ise ABD ve SSCB önderliğindeki soğuk savaşın bitmesi, 1991 yılında Berlin Duvarının yıkılmasıyla başlayan kamu diplomasi faaliyetlerinin değiştiği soğuk savaş sonrası dönemdir. Bu dönem ise 11 Eylül’e dek uzanan “Barış Aşaması” dönem olarak ifade edilmektedir (Fitzpatrick, 2010:38). Ayrıca bu döneme kadar gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri “kamu diplomasisi” faaliyetleri, bu dönemden sonraki kamu diplomasi faaliyetleri ise “yeni kamu diplomasisi” faaliyetleri olarak isimlendirilmektedir (Koyuncu, 2018:16). Amerikan alan yazını bu iki döneme 11 Eylül sonrası dönemi de ekleyerek kamu diplomasisi faaliyetlerini üçlü bir dönemi de eklemektedir. Kamu diplomasisi alanı özellikle 11 Eylül saldırısının ardından daha farklı bir yöne evrilme sürecine girmiş ve dönüşmüştür. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin farklı dönemlere ayrılmasındaki temel neden bu dönemlerde kamu diplomasisi kavramının farklı, yeni anlamlar ve yorumlar kazanmış olmasıdır.

Geleneksel kamu diplomasisi ile yeni kamu diplomasisi karşılaştırıldığında, geleneksel kamu diplomasisi tek yönlü ve yalnızca bilgilendirme yönünde bir iletişim sürecini kapsamaktadır. Yeni kamu diplomasisi anlayışı ise iki yönlü iletişim süreci içerisinde yer almakla birlikte geleneksel kamu diplomasisinin aksine kamu bu anlayışta aktif bir rol oynamakta, hükümet dışı aktör ve kuruluşlarda daha aktif bir biçimde rol almaktadır (Koyuncu, 2018:15). Aslında bu yönüyle kamu diplomasisi tek yönlü bir iletişim faaliyeti olan propagandadan da ayrılmaktadır

(Yanardağoğlu, 2014:116). Bu çerçevede daha önce kamu diplomasisi koordinatörü olarak görev yapan Kalın'ın da belirttiği üzere kamu diplomasisi sadece devletten kamuya yürütülen bir faaliyetin ötesinde kamudan kamuya yönetilen faaliyetleri, etkileşimleri de kapsamaktadır (Kalın, 2011:11). Cull halktan halka iletişimi kamu diplomasisinin getirdiği en önemli yaklaşım olarak ifade etmektedir. Bu yönüyle kamu diplomasisi iletişimi iki yönlü çerçevede ele almaktadır. Kamu diplomasisinin amacı, karşılıklı anlayış yoluyla bir ülkenin imajını ve itibarını geliştirmektir. (Simonin, 2008:25)

Szondi, kamu diplomasisinin geleneksel diplomasiyi aşan 4 yönünü “kamu oylarının tutum ve fikirlerinin değiştirilmesi, devlet dışı sivil unsurlar, küresel ilişkilerde tüm aktörlerin diplomasi alanına dahil edilmesi ve kültürel ilişkiler boyutu” olarak belirtmektedir (Soner, 2009:23). Szondi kamu diplomasisini geleneksel diplomasiyi aşan yönlerini ifade ederken, kamu diplomasisinin geleneksel diplomasiden farklılaşan taraflarını ortaya koymaktadır. Bu farklılıklar aslında kamu diplomasisini multidisipliner bir yapıya taşımaktadır.

Yeni yüzyılda demokrasi ile yönetilen ülkelerin çokluğu, uluslararası kamuoylarını etkilemenin ve uluslararası arenada saygınlık kazanmanın önemini daha da arttırmıştır. Bu saygınlığın kazanılmasında gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetlerinin meşru, rasyonel ve savunulabilir olması önem arz etmektedir (Kalın, 2012:151). Bu yöntemler çerçevesinde yapılan faaliyetler yabancı kamuoyları üzerinde kabul edilebilirliği arttırdığı gibi daha çok kişiye ulaşılabilmesine olanak sağlayacaktır. Özellikle içinde bulunduğumuz yüzyılda küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki gelişme neticesinde sınırların kalkmış olması, dış ve iç kamuoyları arasındaki sınırlarında muğlaklaşmasına sebep olmuştur (Budak, 2019:145). Bu nedenle iç kamuoylarının tutum ve algılarının, ülke imajı açısından dış kamuoyları üzerindeki etkisi de göz önüne alınmalıdır.

ARAŞTIRMA

Araştırmanın Amacı, Önemi ve Metodolojisi

Çalışmada “diplomasi” ve “kamu diplomasisi” kavramları açıklanacaktır. İlerleyen bölümlerde ise tüm dünyada büyük önem kazanmış olan ve giderek önemi artan kamu diplomasisinin Türkiye'deki işleyişi ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen faaliyetler gruplanarak incelenecektir. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılması sebebiyle her araştırmada olduğu gibi bazı sınırlılıkları içinde barındırmaktadır. Açık kaynaklar üzerinden yapılacak olan araştırmada Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından yürütülen ve görünür olan kamu diplomasisi faaliyetleri incelenecek ve kurum tarafından hassasiyet duyulan faaliyetler çalışma alanı dışında kalacaktır.

TÜRKİYE'DE KAMU DİPLOMASİSİ

Kamu Diplomasisi kavramının ortaya çıkışını on yedinci yüzyıla kadar götürmenin mümkün olduğu **söylense de** Karadağ (Karadağ, 2016: 192), Türkiye açısından kavramın ortaya çıkışını ve uygulamasının 700 yıl kadar geçmişe götürmekte ve köklerini Osmanlı devletine kadar uzatmaktadır.

1990'lı yıllarda Türkiye'nin gündemine giren ancak faaliyetler açısından özellikle 2000'li yıllardan sonra yoğun bir biçimde uygulama alanı bulan kamu diplomasisinin resmi anlamda kurumsal bir nitelik kazanması 2010 yılında Başbakanlık altında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün kurulmasıyla olmuştur.

30 Ocak 2010 tarihli ve 27478 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 2010/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Başbakanlık Başmüşaviri bünyesinde Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuş, bu sayede Türkiye'de kamu diplomasisi kurumsallaşmıştır. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü 08.08.2018 tarihine kadar Başbakanlık bünyesinde devam etmiş ancak bu tarih itibarıyla son bulmuştur (Erdem, 2020:125).

Türkiye'nin erken cumhuriyet döneminde gerçekleştirdiği faaliyetlerin, kavramın literatüre girdiği 1965 yılından önce gerçekleştirilmiş olmasına karşın kamu diplomasisi faaliyeti olarak düşünülmesi gerektiği bazı akademik çalışmalarca ifade edilmektedir.

Türkiye tarihsel süreç içerisinde kamu diplomasi çalışmalarını birçok farklı kurum ve kuruluşlar eliyle yürütmüştür. Türkiye'de doğrudan ya da dolaylı olarak kamu diplomasisi faaliyetlerinin içerisinde yer alan temel kurumlar Cumhurbaşkanlığı, İletişim Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Anadolu Ajansı ve benzer faaliyetler yürüten diğer kuruluşlar olduğu söylenebilir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin kabul edilmesi ile kaldırılan ancak Türkiye tarihinde kamu diplomasisi faaliyeti yürüten diğer önemli kuruluşlar içerisinde Başbakanlık, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ve Basın Yayın ve Enformasyon Müdürlüğü sayılabilir.

2017'de yapılan Anayasa değişikliği ile Türkiye'ye özgü başkanlık sistemi olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kabul edilmesi ve sistemin 2018 seçimleriyle tam olarak yürürlüğe girmesi ile birlikte 24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı kurulmuş, Türkiye'nin kamu diplomasisi

çalışmalarının takibi ve koordinasyonu görevi Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'na tevdi edilmiş, bu kapsamda Başkanlık içerisinde Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı kurulmuştur.

TÜRKİYE'DE KAMU DİPLOMASİSİNİN DEĞİŞEN GÜCÜ: CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

Gerçekleştirilen anayasa değişikliği neticesinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile devletin iletişim stratejisi kapsamında söylem birliğini tesis etmek vizyonu ile İletişim Başkanlığı ihdas edilmiştir. İletişim Başkanlığı'nın ihdas edilmesi ile Türkiye'nin kamu diplomasisi yapısı ve anlayışı hukuki olarak değişmiş, Türkiye'nin kamu diplomasisi mekanizması kurumsal bir değişikliğe uğrayarak kamu diplomasisi faaliyetleri bu çatı altında sürdürülmeye başlanmıştır.

24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 5. Maddesi çerçevesinde Başkanlık 8 adet hizmet birimlerini kurulmuştur. Bu hizmet birimleri;

- Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı,
- Basın ve Yayın Dairesi Başkanlığı,
- Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı,
- Tercüme Dairesi Başkanlığı,
- Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı,
- Hukuk Müşavirliği'dir.

18/9/2020 tarihli ve 31248 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 66 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Başkanlık teşkilat yapısına bu birimlere ek iki hizmet birimi daha eklenmiştir. Bu hizmet birimleri ise;

- Stratejik İletişim ve Kriz Yönetimi Dairesi Başkanlığı,
- Özel Kalem Müdürlüğü'dür.

Başkanlık kuruluş aşamasında Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün (BYEGM) yerine kurulmuştur. BYEGM'nin görevlerinin büyük bir kısmı İletişim Başkanlığı'na aktarılırken, personeli Başkanlığa devredilmiş ve Başkanlık 2020 yılına kadar BYEGM'nin binasında faaliyetlerine devam etmiştir. Bu süre içerisinde kurumsal kapasitesini ve insan kaynaklarını geliştiren Başkanlık, 2020 yılı içerisinde kendisine tahsis edilen Kızılırmak Mahallesi, Mevlâna Bulvarı üzerinde yer alan hizmet binasına taşınmıştır.

İletişim Başkanlığı kuruluşu ile Türkiye'nin gerçek hikâyesini iletişimin tüm olanaklarından ve kamu diplomasisinin en etkili araç ve yöntemlerinden faydalanarak yabancı kamuoylarına doğru, etkin ve özgün şekilde anlatmak görevini üstlenmiştir.

İletişim Başkanlığı Türkiye'nin kamu diplomasisi alanında müstakil olarak faaliyet gösteren tüm kamu kurum ve kuruluşlarını bir araya getirerek etkin, sonuç odaklı ve planlı bir kamu diplomasisinin yürütülmesi ve koordinasyonu sağlamayı amaçlanmaktadır. Türkiye'nin dünya kamuoyu nezdinde saygın ve prestij sahibi bir konum kazanmasına katkıda bulunmak amacıyla faaliyette bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası kamuoyları, karar alıcı aktörler ve medya ile derinlikli ve çok yönlü ilişkiler geliştirmek; iletişimin tüm araç ve yöntemleri ile Türkiye'nin her alanda nitelikli temsilini sağlamak ve bu doğrultuda 'Türkiye markasını güçlendirmek' vizyonu ile görevlendirilen İletişim Başkanlığı Türkiye'nin hikayesini yabancı kamuoylarına anlatmada başarılı ve etkin yöntemler geliştirmek, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlamak, tüm paydaş kurum ve kuruluşlar ile bütünlüklü bir iletişim stratejisi ile çalışmayı amaçlamaktadır (URL-3).

CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ

T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 2019 ve 2020 yıllarını içeren kamu diplomasisi alanında gerçekleştirdiği faaliyetler Kurum tarafından yayınlanan 2. Yılında İletişim Başkanlığı raporunda "stratejik iletişim faaliyetleri, pozitif iletişim çalışmaları, stratejik iletişim enstrümanları, medya ile ilişkiler, dezenformasyonla mücadele ve kamuoyunu aydınlatma çalışmaları, Cumhurbaşkanlığı medya organizasyonu ve altında T.C. İletişim Başkanlığı koordinasyonunda gerçekleştirilen kamu faaliyetleri" olarak sınıflandırılmıştır. T.C. İletişim Başkanlığı tarafından kamu diplomasisi alanında yapılan çalışmalar bu başlıklar altında incelenecektir.

Stratejik İletişim Çalışmaları

Joseph Nye, “stratejik iletişim” terimini, kamu diplomasisinin üç “boyutundan” birini ifade etmek için kullanmaktadır (Nye, 2004: 107). Nye stratejik iletişim ile (2004:108) “*bir reklam kampanyasında olduğu gibi bir dizi basit temanın geliştirildiği stratejik iletişimleri*” ifade etmekte, bir yıl içerisinde planlanan ve gerçekleşen olaylar bu alanın içerisinde yer almaktadır.

İletişim Başkanlığı’ da Nye’nin bu sınıflandırmasından hareketle gerçekleştirdiği faaliyetlerin ilgili olanlarını stratejik iletişim başlığı altında sınıflandırmıştır. Başkanlığın stratejik iletişim çalışmaları alanında **gerçekleştirdiği** kamu diplomasisi çalışmaları; 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü, Doğu Akdeniz ve Libya, Küresel Salgın Koronavirüs (Kovid-19), Suriye’nin Kuzeyi, Güvenli Bölge ve Mülteciler, Uluslararası Örgütlerle İş Birliği faaliyetleridir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:2-3).

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü kapsamında “Video Projeksiyon, 200 Drone ile Gökyüzü Gösterisi, Dijital Gösteri Merkezi, Uluslararası Anti-Darbe Hekatonu, Koreografi Gösterisi, Sanal Gerçeklik İçeriği, Fahir Atakoğlu 15 Temmuz Destanı Senfonisi, 15 Temmuz Şehitleri Hat Sergisi, 15 Temmuz Şehitlerinin Sosyal Medyada Anılması Projesi, 15 Temmuz 15 Panel Webinar Serisi, Üsküdar Belediyesi Valide Sultan Gemisi 15 Temmuz Tasarımı, 15 Temmuz Portalının Güncellenmesi, 15 Temmuz Hatıra Kiti, Kamu Spotu ve Sosyal Medya Videoları (Türkçe ve İngilizce), Kamu Kurumları İçin Açılır Pencere (Pop-Up) Uygulaması, Temmuz Tasarımlı Yüksek Hızlı Tren (YHT) Projesi, 15 Temmuz Videosunun Havalimanlarında Gösterilmesi, ABD’de Dijital Ekranlı Araçla 15 Temmuz Farkındalık Çalışması, Yunanistan’da 15 Temmuz Basın Buluşması, Almanya’da 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü Ortak Basın Bildirisi, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Programı 1.1.23. 15 Temmuz Demokrasi Zaferi Prestij Farkındalık Videosu ve yiğitler belgeseli” faaliyetleri yapılmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:2).

Doğu Akdeniz ve Libya başlığı altında gerçekleştirilen faaliyetler ise “Uluslararası Doğu Akdeniz Konferansı, Turkey Talks Webinarları: Doğu Akdeniz’de Türkiye’nin Hakkaniyet ve **iş birliği** Vizyonu, Turgut Reis Anma Videosu, Libya ve Türkiye’nin Doğu Akdeniz Stratejisi Videosu” dur (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:2).

Küresel Salgın Koronavirüs (Kovid-19) kapsamında kamu diplomasisi alanında gerçekleştirilen faaliyetler incelendiğinde Koronavirüsle mücadele ve bilgilendirmeye yönelik çok kapsamlı faaliyetler yürüttüğü görülmektedir.

Bu faaliyetler “Kovid-19 ile Mücadelede Türkiye Modelinin Anlatımı ve kitaplaştırılması, Türkiye’nin Kovid-19 ile Mücadelesi Konusunda Kamuoyunu Bilgilendirme Mektubu, “Kovid-19 Tecrübeleri ve Salgına Karşı Mücadelede Uluslararası İşbirliği”, “Kovid-19 Sonrası Küresel Düzen” Video Konferansı, Türkiye’de Koronavirüs Bülteni, Türkiye’nin Pandemi Hikâyesi Video Çalışmaları, Türkiye’nin Koronavirüsle Etkin Mücadelesi Kitabı, Türkiye’nin Pandemi Eylem Planı, Koronavirüs Salgını Sürecinde Türkiye’nin Yurt Dışındaki Tahliye Organizasyonlarının İletişimi, Uluslararası Medya Mensupları Mensupları İçin Sağlık Kiti, Ülkemizde Geçici Koruma Statüsünde Bulunan ve Suriye’nin Kuzeyinde Yaşayanlar için Türkiye’nin Koronavirüsle Mücadelesini Anlatma Projesi, Türkiye’nin Uluslararası Sağlık Yardımlarının Tanıtımı, Türkiye’nin Sağlık Yatırımları ve Pandemiyle Mücadelesine Yönelik Tanıtım, Bilinç ve Farkındalık Projesi, Dijital Pandemi Takip Sisteminin Tanıtımı, Koronavirüs Salgını Hakkında Bilgilendirme Videoları, Çok Amaçlı Acil Durum ve Salgın Hastaneleri Açılışı İletişim Faaliyetleri, Kovid-19 Mücadele Sürecinde Kültür Hazinesi Sahnesinden Evde Bayram Konserleri, Şehir Hastaneleri, Hemşireler Haftası, Engelliler Haftası Tanıtım Film ve Kamu Spotu” dur (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:2-3).

Suriye’nin Kuzeyi, Güvenli Bölge ve Mülteciler başlığı altında “Uluslararası İdlip Konferansı, Mülteci Politikaları Paneli, Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Resamlar Sergisi, İdlip Basın Toplantısı, Doğum Yeri Mülteci Kampı -Fotoğraf Kitabı ve Sergisi, Uluslararası Göç Filmleri Festivali, İdlip Meselesi Farkındalığı, Yunanistan Sınırdaki Suriyeli Mülteciler Videosu ve İdlip Farkındalığı Videosu” faaliyetleri gerçekleştirilmiştir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:91-96).

Uluslararası Örgütlerle İş Birliği başlığı altında yer alan faaliyetler ise “NATO ve Güneydoğu Avrupa İş Birliği Süreci (GDAÜ)” dir. NATO kapsamında yapılan faaliyetler incelendiğinde WeAreNATO kampanyasının öne çıktığı görülmektedir. Bu kampanya ile İzmir ve Adana’da ve “Türkiye’nin NATO’ya Üyeliğinin 68. Yılı: Stratejik İttifakın Güçlü Üyesi Türkiye” konulu paneller düzenlenmiştir. Ayrıca bu kampanya çerçevesinde bir video hazırlanmış, hazırlanan video ise konferanslarda izletilmiştir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 91-97).

1 Temmuz 2020 tarihinde GDAÜ’nün 2020-2021 dönem başkanlığını ülkemizin üstlenmesi sebebiyle GDAÜ kapsamında ülkemize ilişkin olumlu algının güçlendirilmesi amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 91-97).

Pozitif İletişim Çalışmaları

Pozitif iletişim çalışmaları kapsamında “Dijital Gösterim Merkezleri, Mobil Dijiti-

tal Gösterim Merkezi, Ara Güler Dünya ile Buluşuyor, 360 Kültür Sanat Projesi, Ayasofya Camii Açılışı, FORMULA 1 Türkiye Tanıtım Filmi, Turkey for Peace Kampanyası, Özel Gün ve Haftalara Yönelik Çalışmalar, Kanal İstanbul, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu Açılış Töreni” kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştirilmiştir (T.C. İletişim Başkanlığı:2021:4).

“Ara Güler Dünya ile Buluşuyor ”projesi kapsamında; Ara Güler’in, 1950’lere dayanan İstanbul fotoğraflarından ve dünyaca ünlü şahsiyetlerin portrelerinden oluşturulmuş “Ara Güler Fotoğraf Sergisi”; Londra Saatchi Galeri, Paris Polka Galeri, 2019 Haziran G-20 Zirvesi sürecinde Japonya’da Kyoto Tofuku-ji Tapınağı’nda, Birleşmiş Milletler 74’üncü Genel Kurul görüşmeleri sırasında Alexander Hamilton ABD Gümrük Binası’nda ve 2020 yılında Roma Trastevere Müzesi ve Somali’nin başkenti Mogadişu’da sergilenerek sanatseverlerle buluşturulmuştur (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 116-120).

FORMULA 1 Türkiye Tanıtım Filmi ile dokuz yıl aradan sonra İstanbul’da gerçekleştirilen Formula 1 Grand Prix’i öncesinde İstanbul’un güzelliklerinin küresel çapta yabancı kamuoylarına tanıtımı amacıyla hazırlanarak birçok mecrada yayınlanmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 140).

İletişim Başkanlığı pozitif iletişim kampanyaları kapsamında uluslararası kamuoyuna Türkiye’nin tanıtımını gerçekleştirmekle bağlantılı birçok amaçla sosyal medyada içerik paylaşımı, Türkiye’yi tanıtan sembolleşmiş ürünlerin yeniden tasarlanarak hedef ülkelere sunulması gibi çok yönlü etkileşim unsurlarını içeren TURKEYfor Kampanyası düzenlemiştir (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 143).

Kanal İstanbul Projesi’nin ve dış kamuoyuna tanıtılması amacıyla 4 farklı dillerde kısa video ve 20 adet infografik hazırlanmış, bu infografikler sosyal mecralarda yayınlanmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 166).

Stratejik İletişim Enstrümanları

Bu başlık altında Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, Tematik İnternet Siteleri ve Belgesel ve Video Çalışmaları yer almaktadır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 173).

İletişim Başkanlığı Yayınları ile Türkiye’nin gündemine, uluslararası konulardaki perspektifine ve politikalarına ilişkin temel meseleleri ele alan kitaplar hazırlanarak, farklı dillerde 18 adet kitap yayınlanmıştır. Bu kitaplardan bazıları “Doğu Akdeniz Denklemine Stratejik Adım: Türkiye-Libya Mutabakatı, Türkiye’nin Doğu Akdeniz ve Ege’deki Hakları ve İddiaları, Türkiye’nin Doğu

Akdeniz Stratejisi, Yüzyılın İşgali: Tek Taraflı Planların Gölgesinde Filistin, Güvenli Liman Türkiye'nin Dünyaya Çağrısı: Mülteciler İçin İş Birliği, Stratejik İttifakın Güçlü Üyesi Türkiye, Ayasofya Camii: Fatih Sultan Mehmed Han'ın Emaneti, İnsanlığın Ortak Hazinesi, Türkiye'nin Koronavirüsle Etkin Mücadelesi, Soruda 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Fetullahçı Terör Örgütü, 15 Temmuz Darbe Girişimi ve Milletın Zaferi, Suriye'de Yeni Yaşam, Türkiye'nin Sırları, Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu, 50 Soruda Kanal İstanbul, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşmaları Serisi: BM Konuşması, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşmaları Serisi: Malazgirt Ruhu Nutku ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Konuşmaları Serisi: 10 Kasım Konuşması" dır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 4-5).

Tematik İnternet Siteleri çerçevesinde ise 4 adet internet sitesi hazırlanmıştır. (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:5).

Belgesel ve video çalışmaları kapsamında ise uluslararası arenada Türkiye'nin tanıtımı ve Tarih ve Millet Bilinci başlıklarında farklı dillerde toplam 15 adet video hazırlanarak yayınlanmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021: 5).

Medya ile İlişkiler

Bu alanda yapılan kamu diplomasi faaliyetleri "Uluslararası Medya Mensuplarına Yönelik Çalışmalar ve Yurt Dışındaki Türk Gazetecilere Yönelik Çalışmalar" ve "Ulusal Medya Mensuplarına Yönelik Çalışmalar" başlıkları altında sınıflandırılmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:5).

Uluslararası basın mensuplarının Türkiye'deki faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla İletişim Başkanlığı tarafından çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Uluslararası Medya Mensuplarına Yönelik Çalışmalar başlığı altında "Sosyal Program, Basın Turu, Basın Brifingi, Özel Haber Çalışmaları ve Diğer Faaliyetler, İletişim Müşavirliklerinin İletişim Faaliyetleri ve Basın Merkezleri / Basın Koordinasyon Masaları Kurulması" yer almaktadır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:5-6).

Bu kapsamda yabancı gazetecilerin akreditasyonlarını kolaylaştırmak amacıyla IOS ve Android uygulamaları hazırlanmış, yabancı basın mensuplarının akreditasyon işlemleri gerçekleştirilmiş, Şeb-i Arus'ta Konya'da buluşma etkinliği çerçevesinde Almanya, Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Endonezya, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Makedonya, Özbekistan ve Polonya'dan, aralarında gazeteci, fotoğrafçı, kameraman, röportör ve sosyal medya fenomenleri (Influencer) olmak üzere, 35 yabancı medya çalışanı davet edilmiş, ülke ziyaretleri sağlanmış, ülke gündemine ait güncel konularda ülkemizin politikaları hakkında ayrıntılı bir

şekilde bilgilendirmek amacıyla düzenli brifingler verilmiş, çalışma toplantıları yapılmış ve İletişim Başkanlığı tarafından hazırlanan bilgi notları düzenli olarak yabancı gazetecilerle paylaşılmış ve Yabancı basın mensuplarının sınır ötesine geçiş talepleri karşılanmıştır. Sabah ve akşam günde iki kez Türkçe ve İngilizce olmak üzere hazırlanan brifingler uluslararası basın mensupları ile paylaşılmaktadır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:231-240).

İletişim Müşavirliklerinin İletişim Faaliyetleri kapsamında ise yabancı basın mensuplarıyla yapılan görüşmeler ile yurtdışında ülkemiz ile ilgili haberler yapılması sağlanmıştır.

Dezenformasyonla Mücadele ve Kamuoyunu Aydınlatma Çalışmaları

Bu çalışmalar “Uluslararası Medya Yayınlarına Gönderilen Düzeltmeler, Medya Mensuplarına Yapılan Düzenli Bilgilendirmeler, Uluslararası Kamuoylarını Aydınlatmaya Yönelik Çeviri Faaliyetleri ve Kamuoyunu Bilgilendirme Amaçlı Sosyal Medya” başlıkları altında tanımlanmıştır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021:6).

Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı, Medya Mensuplarına Yapılan Düzenli Bilgilendirmeler kapsamında dünya gelişmeleri ve Covid-19 salgını hakkında haber ve resmî açıklama derlemesi, uluslararası basın taraması, analiz ve değerlendirmelerin yer aldığı Sabah ve Akşam Türkçe, akşam ise İngilizce olmak üzere gündem bilgilendirme raporları hazırlanmakta ve medya mensuplarına iletilmektedir.

İletişim Başkanlığı Koordinasyonunda Kamu Kurumları Etkinlikleri

Koordinasyon kapsamında iletişim başkanlığınca yapılan faaliyetler; 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Koordinasyonu, 1915 Olaylarına Karşı Oluşturulan Kamu Diplomasisi, Kamu Diplomasisi Koordinasyon Planı, Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” dır.

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü Anma Etkinliklerinin koordinasyon görevi 1 Haziran 2019 tarihli Resmî Gazete ’de yayımlanan, 2019/11 sayı ve 31 Mayıs 2019 tarihli “15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Etkinlikleri” başlıklı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile İletişim Başkanlığı’na verilmiştir. Anma etkinliklerinin 15 Temmuz ruhuna uygun bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ve halkı bütünüyle kucaklayan etkinliklerin yaşama geçirilmesi amacıyla İletişim Başkanlığı gerekli koordinasyon çalışmalarını yürütmektedir. 15 Temmuz etkinliklerinin planlama, uygulama, değerlendirme, analiz ve raporlama süreçlerinin tamamında kullanılmak üzere 15 Temmuz Proje Takip Sistemi hazırlanmıştır.

Ülkemizin kamu diplomasisi alanındaki ilk politika belgesi özelliğini taşıyan “Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” kurumların kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştiren kurumlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinden oluşan çalışma grupları ile birlikte İletişim Başkanlığı’nın koordinasyonunda hazırlanmıştır. Bu belge ile kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkin koordinasyonunu gerçekleştirmek, kaynakların doğru alanlara yönlendirilmesini sağlamak ve mükerrer proje ve faaliyetlerin önüne geçmek amaçlanmıştır.

SONUÇ

Devletler diğer devletlerin halklarıyla, kamuoylarıyla uluslararası halkla ilişkiler faaliyeti olan kamu diplomasisi tekniklerini kullanırlar. Devletler bu teknikleri kullanırken uzun dönemde diğer devletlerin kamuoyları üzerinde olumlu bir algı oluşturma vs. gibi amaçlar gütmektedirler.

Türkiye tarihi açısından, kamu diplomasisi tanımına bağlı olarak Türk kamu diplomasi faaliyetlerinin köklerinin Osmanlı Devleti’ne kadar uzandığını söyleyen çalışmalar olsa da Türkiye açısından bu faaliyetlerin belirgin bir biçimde kullanılmaya başlanması 2000’li yıllardan sonra gerçekleşmiştir. Bunda kamu diplomasisi alanının hem kurumsal hem de kavramsal olarak Türkiye açısından önem kazanması etkili olmuştur.

Uluslararası alanda etkin rol sahibi olan birçok ülke gibi Türkiye de kamu diplomasisine büyük önem vermektedir. Özellikle son yıllarda uluslararası alanda ortaya çıkan gelişmelerden dolayı bu konuda daha derinlikli ve yeni bir yaklaşım geliştirmeyi tercih etmektedir. Bu yaklaşım Yeni Türkiye’nin hikâyesini tarihiyle, kültürüyle, ekonomisiyle, insani yardımlarıyla, siyasal iletişimin bütün unsurlarını kullanarak uluslararası toplum zemininde ve bütünlüklü bir iletişim stratejisiyle doğru bir şekilde anlatmak temeline dayanmaktadır.

Birçok farklı kurum ve kuruluş tarafından da gerçekleştirilen bu faaliyetlerin kurumsal bir niteliğe kavuşması, 2010 yılında Başbakanlık bünyesinde kurulan Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ile mümkün olmuştur.

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü’nün kurulması ile her ne kadar Türkiye’nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin tek bir merkezden yönetilmesi amaçlanmış olsa da kamu diplomasi çalışmaları birçok farklı kurum ve kuruluşlar eliyle yürütmüş, etkin bir koordinasyon sağlanamamıştır. Hiyerarşik olarak daha üstte bulunan ve kamu diplomasisi faaliyetleri gerçekleştiren Bakanlıkların ulusal anlamda bu koordinatörlük uhdesinde yönetilmesinin hiyerarşik açıdan pek uygun olmaması, bu yapılanmanın etkin ve sistemli bir koordinasyon sağlayamamasının nedenleri

arasındadır. Zaten kamu diplomasisi koordinatörlüğü döneminde gerçekleştirilen kamu diplomasisi faaliyetleri incelendiğinde çoğunlukla müstakil faaliyetlerin yapıldığı, koordinasyon etkisinde yapılan faaliyetlerin ise kısıtlı olduğu görülmektedir.

2017’de yapılan Anayasa değişikliği ile Türkiye’ye özgü başkanlık sistemi olan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kabul edilmesi ve sistemin 2018 seçimleriyle tam olarak **yürürlüğe** girmesi ile birlikte 24 Temmuz 2018 tarih ve 30488 sayılı Resmî Gazete ‘de yayımlanan 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı kurulmuş, Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmalarının takibi ve koordinasyonu görevi Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı’na tevdi edilmiştir. Ayrıca bu Başkanlık altında daha önce Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü tarafından yürütülen işlerin yürütülmesi amacıyla Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı kurulmuştur. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı içerisinde kurulan Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı ile kamu diplomasisi alanında yönetsel bir reform yapılmıştır.

Bu çerçevede, Uluslararası kamuoyunun doğru bir şekilde bilgilendirilmesini sağlamak amacı ile farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kamu diplomasisi çalışmalarını, tek seslilikle, etkin bir koordinasyon altında, tutarlı ve sonuç odaklı bir şekilde Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmeye çalışılmaktadır. Böylece Türkiye’nin kamu diplomasisi yapısının birbirinden bağımsız hareket eden çok aktörlü kurumsal yapısı değiştirilmiş, kamu diplomasisi faaliyetleri için çatı bir kuruluş oluşturulmuştur.

Bu kapsamda Kamu Diplomasisi Daire Başkanlığı, ülkemizin her alanda elde ettiği başarı hikayesini anlatmak, tarihi birikimini ve gelecek vizyonunu, uluslararası topluma açık, şeffaf ve doğru bir şekilde sergilemek ve ülkemizin dünya kamuoyu nezdinde saygın ve prestij sahibi bir konum kazanmasına katkıda sağlamak amacıyla birçok faaliyette bulunmaktadır. Uluslararası arenada etkisini artırmak ve aktör olarak yer almak isteyen Ülkeler açısından yumuşak güç uygulamaları ve bu alana yönelik faaliyetler günümüzde zorunlu bir duruma gelmiştir.

Kamu Diplomasisi çalışmaları açısından yeni bir kurum olan İletişim Başkanlığı’nın 2019-2020 yıllarını kapsayan 2 yıllık faaliyetleri incelendiğinde kurumun gerçekleştirdiği kamu diplomasisi faaliyetlerinin 6 başlık altında toplandığı görülmektedir. Başkanlığın faaliyetleri incelendiğinde birçok faaliyetin kurum bünyesinde başarı ile yürütüldüğü, Kamu kurum ve kuruluşlarının bütünlüklü bir iletişim stratejisi çerçevesinde birçok kamu diplomasisi faaliyetlerine ilişkin etkin bir koordinasyon sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak bazı kamu kurumlarının bu alanda İletişim Başkanlığı’nın koordinasyonu dışında faaliyet-

lerine devam ettiği bilinmektedir. Bu koordinasyon dışı müstakil olarak gerçekleştirilen faaliyetler Üst kurullar vb. kamu idarelerinde karşımıza çıkan idareye verilen rolüm gerçek anlamıyla amaçlandığı şekilde yerine getirilememesi durumuna sebep olabilmektedir (Öktem & Eminefendi, 2021:600).

Başkanlık, kamu diplomasisinin koordinasyonunda etkinliği sağlamak ve koordinasyon dışı gerçekleştirilen faaliyetlerin önüne geçmek açısından Ülkemizin kamu diplomasisi alanındaki ilk politika belgesi olan “Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nı hazırlamıştır. Bu belge ile kamu diplomasisi faaliyetlerini gerçekleştiren kurumlar ile kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkin koordinasyonunu gerçekleştirilecek, kaynakların doğru alanlara yönlendirilmesini sağlanacak ve mükerrer proje ve faaliyetlerin önüne geçmek mümkün olacaktır. Ayrıca Türkiye’nin kamu diplomasisi alanındaki güç ve potansiyeli sistemli bir strateji doğrultusunda ele alınacak, öncelikli alanların ve hedef ülkelerin belirlenmesi sağlanacak, küresel ölçekte etkin bir kamu diplomasisinin uygulanması mümkün olacaktır. Burada önemli olan husus gerçekleştirilmesi planlanan kamu diplomasisi faaliyetlerinin öncesinde hedef ülke ve kamuoylarının analizinin yapılarak birbirini tamamlayacak faaliyetlerin planlı bir şekilde yürütülmesi ve bu faaliyetlerin daha çok devlet dışı organizasyonlar eliyle gerçekleştirilmesi olacaktır. Kamu diplomasisi faaliyetlerinde devlet dışı organizasyonların daha çok yer alması hedef kitleye ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Son olarak İletişim Başkanlığı bünyesinde yer alan ve yurtdışı temsilciliklerde görevlendirilen İletişim Müşavirlerinin faaliyet raporlarında kamu diplomasisine yönelik faaliyetlerde çok fazla yer almadığı görülmektedir. İletişim Müşavirlerinin Türkiye’nin dünya kamuoyu nezdinde saygın ve prestij sahibi bir konum kazanması, Türkiye Markasının güçlendirilmesi vb. konularında etkinliklerinin artırılması noktasında çalışmalar gerçekleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca görevlendirilen İletişim Müşavirlerinin görev yaptığı ülkedeki halkın kültür ve değerlerini öğrenmesi, kamu diplomasisi faaliyetlerinin planlanması ve hedef kamuoylarına ulaşması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, D. Ş. (2006). Küreselleşen Dünyada Diplomasi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 9(1-2): 417-440

Akova, S. & Kantar, G. (2021). Zbornik Radova Bosna i Hercegovina Kroz Historiju-40 Godina Naucnog Rada Akademika Mithada Kozlicica-Bölüm Adı: Study On Cultural Diplomacy in the Context Of Turkey’s Balkan Policies: Sample Of Academic Foundation Of Bosnia Sandzak Culture and History. Printas Srebrenik.

Budak, M. M. (2019). Türkiye'nin Ortadoğu'da kamu diplomasisi tecrübesi. *Ortadoğu Etütleri* 11: 142-169.

Ceyhan, A. İ. (2018). *Siyasal İletişimde Kamu Diplomasisi*.

Cull, N. J. (2016) USC Center on Public Diplomacy, *Public Diplomacy” Before Gullion: The Evolution of a Phrase*, <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase>,

Çevik, B. S., Şahin, M. (2015). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Daban, C. (2017). Uluslararası ilişkilerde siyasal aktörler, bürokrasi ve jeopolitik bağlamında diplomasi: Türkiye Cumhuriyeti Örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*. 2(2): 22-50.

Erdem, E. (2020). Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Işığında Türk Kamu Diplomasisinin Yeni Yapısı. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 111-132.

Fitzpatrick, K. R. (2010). *US Public Diplomacy's Neglected Domestic Mandate*. Figueroa Press.

Giddens, A., (2005), *Ulus Devlet ve Şiddet*. (Atay, C. Çev.) Derin Yayınları. İstanbul

Golan, G. J. (2013). An Integrated Approach To Public Diplomacy. *American Behavioral Scientist*. 1251-1255.

Kalın, I. (2011). Soft Power and Public Diplomacy in Turkey. *Perceptions: Journal of International Affairs*, 16(3): 5-23.

Kalın, İ. (2012). *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Kamu Diplomasisi. 44-56.

Karaağaç, Y. (2019). Diplomasi Olgusu Çerçevesinde Propaganda ve Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinin Etkileşimi ve Farklılıkları. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 4(2): 690-705.

Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Koyuncu, S. (2018). Temel Dinamikleri Bakımından Kamu Diplomasisi Yaklaşımları: Türkiye ve ABD. *Harsiyât-İlmî, Harsî ve İçtimaî Araştırmalar Dergisi*. 2(3): 12-30.

Morgenthau, H. J. (1946). Diplomacy. *Yale Lj*, 55, 1067.

Nakamura, K. H. & Weed, M. C. (2009). *US Public Diplomacy: Background and Current Issues*. Washington, DC: Congressional Research Service.

Nye, J. (2004.) *Soft Power, The Means to Success in World Politics*, Public Affairs. New York

Öktem, M., Eminefendi. S. G. (2021). *Üst Kurullar Hizmet Alanı Personel Yönetim Sistemi*.

Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. Beta.

Simonin, Bernard L. "Nation Branding And Public Diplomacy: Challenges And Opportunities." *Fletcher F. World Aff.* 32 (2008): 25.

Szondi, G. (2008). *Public Diplomacy And Nation Branding: Conceptual Similarities And Differences*. Clingendael Institute.

T.C. İletişim Başkanlığı (2021). *İkinci Yılında İletişim Başkanlığı*

Varol, A. (2020), *Kurumsal Diplomasi*. İstanbul: Cinius Yayınları.

Wright, Q. (1959). United States intervention in the Lebanon. *American Journal of International Law*. 55.

Yağmurlu, A. (2007). *Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi*.

Yağmurlu, A. (2019). *Kamu Diplomasisi Bakışından Spor Diplomasisi*. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 18(4): 1367-1380.

Yanardağoğlu, E. (2014). *Uluslararası İletişim ve Kamu Diplomasisi: BBC Dünya Servisi Haber Merkezi Örneği*. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 38: 116.

Yanaroğlu, E. (2014). *Uluslararası İletişim ve Kamu Diplomasisi: BBC Dünya Servisi Haber Merkezi Örneği*. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 38: 115-131.

Yıldırım, G. (2015). Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Zamaorano, M. M. (2016). Reframing Cultural Diplomacy: The Instrumentalization of Culture Under The Soft Power Theory. *Culture Unbound*. 8(2): 165-186.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 <https://www.britannica.com/topic/diplomacy> (Erişim Tarihi: 08.10.2021)

URL-2 <http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.html> (Erişim: 20.04.2022)

URL-3 <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/vizyon-misyon> (Erişim Tarihi: 12.10.2021)